

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3385/2018. (XII. 14.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a 2007–2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet 99. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Pesti Központi Kerületi Bíróság bírójának az előtte folyamatban lévő 12.P.87.031/2017. számú ügyben – az eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján egyedi normakontroll indítvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a 2007–2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) 99. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint a 25. cikk (2) bekezdés a) pontját.
- [2] 2. Az ügy előzménye, hogy a per felperese, valamint a Gazdaságfejlesztési Operatív Program Irányító Hatósága képviseletében eljáró MAG Magyar Gazdaságfejlesztési Központ mint közreműködő szervezet között, a felperes 2012-ben elfogadott pályázata alapján támogatási szerződés jött létre – egyszeri vissza nem térítendő támogatásra – az Új Széchenyi Terv keretében.
- [3] 2.1. A közreműködő szervezet 2014. április 7-én kelt levelében tájékoztatta a felperest szabálytalansági eljárás megindításáról a Korm.r. 83. § (7) bekezdése alapján. A szabálytalansági eljárásban a közreműködő szervezet mint lebonyolításban érintett szervezet, annak vizsgálatát rendelte el, hogy a támogatási projekt (annak keretében egy gumikerekes daru beszerzése) nem reális és takarékos, a beszerzés nem piaci áron történt, a gép nem újszerű, illetve átfestésére került sor és a felperes túlárazással szerepeltette ugyanezt az eszközt egy másik projektben. A lebonyolításban érintett szervezet egyúttal rendelkezett a támogatás kifizetésének felfüggesztéséről a szabálytalansági eljárás befejezéséig (jogszabályhely megjelölése nélkül). A felperes a szabálytalansági eljárás megindításáról szóló levélben foglaltakkal nem értett egyet. A szabálytalansági eljárást a Nemzetgazdasági Minisztérium Gazdaságfejlesztési Programok Végrehajtásáért Felelős Helyettes Államtitkársága, a MAG jogutódként eljárva 2014. június 26-án „szabálytalanság történt” megállapítással zárta le.
- [4] Ezen megállapítással szemben a felperes a Korm.r. 93. § (1)–(2) bekezdései szerinti jogorvoslattal élt. Ebben arra hivatkozott, hogy a lebonyolításban érintett szervezet daru forgalmazásával nem foglalkozó cégtől szerzett be

- információkat a daru piaci értékét illetően, illetve valótlannul állapította meg, hogy a felperes ugyanazon darut szerepelteti egy másik projekt tárgyaként, ugyanis a másik projekt tárgyát egy más típusú daru képezi. Hivatkozott arra, hogy a jármű forgalmi értékének meghatározására az Igazságügyi Szakértői Névjegyzékben szereplő járműértékelési szakterülettel rendelkező igazságügyi műszaki szakértőt kértek fel, a szakértő határozta meg a projektben foglalt daru értékét. Mindezek alapján kérte a szabálytalansági megállapítás visszavonását a Korm.r. 94. § (2) bekezdése alapján, illetve vagylagosan a Korm.r. 94. § (2) bekezdése alapján a jogorvoslati kérelem központi koordinációs szervhez történő felterjesztését. A lebonyolításban érintett szervezet Korm.r. 94. § (1) bekezdése alapján a miniszterelnökséget vezető államtitkársághoz terjesztette fel a kérelmet 2014. augusztus 5-én.
- [5] 2015. január 8-án a felperes törvényességi felülvizsgálatot kezdeményezett a miniszterelnökséget vezető miniszternél, mivel a szabálytalansági eljárás során a lebonyolításban érintett szervezet a Korm.r. 97. § (1) bekezdésével ellentétesen 45 napon belül nem hozott döntést. Kezdeményezte egyúttal a szabálytalansági döntés visszavonását és a szabálytalansági eljárás megszüntetését. Hivatkozott arra is, hogy a projekt szerinti támogatás kifizetésének felfüggesztése jogellenesen történt. A Miniszterelnökséget vezető miniszter 2015. január 30-án kelt levelében arról tájékoztatta a felperest, hogy rendelkezett a kérelem Jogi Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkárhoz mint központi koordinációs szervhez történő áttételéről. 2015. március 23-án a központi koordinációs szerv a szabálytalansági megállapítás megsemmisítéséről rendelkezett és új szabálytalansági eljárás lefolytatására utasította a lebonyolításban érintett szervezetet.
- [6] Ez alapján a lebonyolításban érintett szervezet újabb szabálytalansági eljárás lefolytatását kezdeményezte 2015. április 30-án, egyúttal rendelkezett a támogatás kifizetésének felfüggesztéséről. 2015. június 30-án a Korm.r. 87. § (1) bekezdése alapján az eljárási határidőt meghosszabbította. 2015. július 27-én ismételen szabálytalanság történt megállapítással zárta le az eljárást az alperes, és a támogatási szerződés megszüntetése iránt intézkedett. A felperes jogorvoslattal élt a központi koordinációs szervnél a Korm.r. 93. § (1)–(2) bekezdései alapján. Jogorvoslati kérelmében hivatkozott arra, hogy az eljárás során az eljáró szerv az Alaptörvény R) cikk (2)–(3) bekezdései, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdése megsértésével járt el. Álláspontja szerint bizonyíték hiányában rendelkezett a szabálytalanság megállapításáról (így pl. nem megfelelő céget kerestek meg a daru piaci értékének meghatározásához). A felperes 2016. március 23-án ismételen kifogásolta, hogy a jogorvoslati kérelem tárgyában nem született döntés a Korm.r. 97. § (1)–(2) bekezdéseiben foglalt határidőre figyelemmel.
- [7] A lebonyolításban érintett szervezet 2016. március 31-én tájékoztatta a felperest arról, hogy a központi koordinációs központ a szabálytalansági megállapítást helybenhagyta. Eszerint a felperes a pályázati felhívás C.3. pont g) alpontját, a részletes pályázati útmutató B.3.1. és C.3 pont f) bekezdését, a támogatási szerződés részét képező általános szerződési feltételek 7.2.2. pont b) alpontját és 7.1.1. pontját megsértette, amelynek jogkövetkezményeként a lebonyolításban érintett szervezet, mint irányító hatóság, 2016. április 26-án kelt nyilatkozatával a támogatást visszavonta, és elállt a támogatási szerződéstől. A tájékoztatás hivatkozott a Korm.r. 90. § (4)–(5) bekezdéseire, és 99. § (3) és (4) bekezdéseire.
- [8] 2.2. A felperes a megállapítással szemben 2017. március 24-én keresetet terjesztett elő. Ebben arra hivatkozott, hogy a szabálytalansági eljárásban tett alperesi megállapítások nem voltak megalapozottak, ellentétesek a büntetőeljárásban beszerzett szakvélemény tartalmával, hivatkozott arra, hogy a támogatási szerződés felmondására az alperes nem volt jogosult, elállása pedig jogszerűtlen volt. Ezzel szemben az alperes arra hivatkozott, hogy a szabálytalansági eljárás keretében hozott döntés ellen a Korm.r. 99. § (4) bekezdése alapján további jogorvoslatnak nincs helye. Hivatkozott arra is, hogy a bíróság a polgári eljárás keretében csak azt vizsgálhatja, hogy a szabálytalanság folytán az elállás joga megillette-e az alperest, a szabálytalanság kérdésében hozott döntés megalapozottságát nem.
- [9] 3. A Pesti Központi Kerületi Bíróság bírója kezdeményezte a Korm.r. 99. § (4) bekezdésének megsemmisítését.
- [10] 3.1. Az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményező bíró hivatkozott arra, hogy az ügyben a Korm.r. 99. § (4) bekezdését kell alkalmaznia: ezen rendelkezés értelmezésétől függ ugyanis, hogy a bíróság a felmondás jogszerűségét mennyiben vizsgálhatja.
- [11] 3.2. Az eljárást kezdeményező bíró szerint a támadott rendelkezés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit sérti. A Korm.r. 99. § (4) bekezdése egyrészt ellentétes azzal a követelménnyel, miszerint a magánjogi

jogvitákban a bíróság dönt (Alaptörvény 25. cikk). Az indítványozó szerint a perrel érintett jogviszony speciális polgári jogi kötelem. A Korm.r. alapján az államigazgatás egyik szerve az Európai Unió által biztosított támogatások odaítéléséről dönt, s ennek keretében kerül sor szerződés kötésére, amelyet a bírói gyakorlat nem hatósági aktusként, hanem polgári jogi jogviszonyként értékel (ezzel összefüggésben hivatkozott az EBH2010.2237. döntésre). Az indítványozó szerint a szerződés felmondása jogszerűségének vizsgálata ezért polgári bíróság hatáskörébe tartozik. Az indítványozó ezzel összefüggésben hivatkozott arra, hogy a Korm.r. 97–99. §-ai nem tartalmaznak előírást arra, hogy az eljáró szervet milyen tényállás-tisztázási kötelezettség illeti meg, különleges szakértelmet igénylő kérdések esetén milyen bizonyítékot vehet figyelembe. Álláspontja szerint a magánjogi jogvita lényegét adó kérdést a bíróság helyett az egyik szerződéses fél felettes szerve végleges jelleggel jogosult eldönteni úgy, hogy a polgári per eljárási garanciái hiányoznak.

- [12] A támadott rendelkezés az indítványozó szerint sérti továbbá a jogorvoslati jogot, mivel a szabálytalansági eljárás során a központi koordinációs szerv által az előtte előterjesztett jogorvoslati kérelem tárgyában hozott döntése ellen „további jogorvoslati kérelem előterjesztésének nincs helye”. Az indítványozó hangsúlyozta azt is, hogy a hivatkozott EBH2010.2237. döntés meghozatala idején a Nemzeti Fejlesztési Terv operatív programjai, az EQUAL Közösségi Kezdeményezés program és a Kohéziós Alap projektek támogatásainak fogadásához kapcsolódó pénzügyi lebonyolítási, számviteli és ellenőrzési rendszerek kialakításáról szóló 360/2004. (XII. 26.) Korm. rendelet nem zárta ki a szabálytalansági döntéssel szemben a további jogorvoslat lehetőségét. A Korm.r. 99. § (4) bekezdése azonban szerinte szűkítette a jogvita keretében vizsgálható kérdések körét, ezzel elzárva a bíróságot a szabálytalanság érdemi vizsgálatától. Az indítványozó kifejtette azt is, hogy a Korm.r. nem tartalmazza a minimális eljárási garanciákat, ami alapján megállapítható lenne, hogy a fél számára a hatékony jogorvoslat ténylegesen biztosított.
- [13] Mindezek alapján az eljáró bíró kezdeményezte a támadott rendelkezés megsemmisítését.

II.

- [14] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. [...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„25. cikk (1) A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. Bíróság a rendes és a közigazgatási bíróság.

(2) A rendes bíróságok döntenek büntetőügyben, magánjogi jogvitában és törvényben meghatározott egyéb ügyben. A rendes bírósági szervezet legfőbb szerve a Kúria, amely biztosítja a rendes bíróságok jogalkalmazásának egységét, a rendes bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.”

- [15] 2. Az Korm.r. indítvánnyal támadott hatályos rendelkezése:

„99. § (4) A központi koordinációs szerv jogorvoslati kérelem tárgyában hozott döntése ellen további jogorvoslati kérelem előterjesztésének nincs helye.”

III.

- [16] A bírói kezdeményezés az alábbiak szerint nem megalapozott.

- [17] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a bírói kezdeményezés megfelel a törvényi feltételeknek. Az Abtv. 52. § (4) bekezdésének megfelelően az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozó igazolta: az indítványból megállapítható, hogy a támadott normát az ügyben alkalmazni kell. A kezdeményező bíró álláspontja szerint döntését alaptörvény-ellenes norma alkalmazásával lenne kénytelen

meghozni. Az indítványozó bíró eljárési jogosultságát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontjára, az Abtv. 25. § (1) bekezdésére, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 155/B. §-ára alapozta.

- [18] 2. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, valamint a 25. cikk (4) bekezdését sérti a Korm.r. 99. § (4) bekezdése, mivel korlátozza a bírósághoz fordulás jogát, és nem biztosítja a tisztességes eljáráshoz szükséges garanciákat, továbbá a jogorvoslatot.
- [19] Az Alkotmánybíróságnak tehát azt kellett vizsgálnia, hogy a Korm.r. 99. § (4) bekezdése szerinti szabálytalansági eljárásban a lebonyolításban résztvevő szervezet megállapítása, illetve a megállapítás megtámadása esetén a központi koordinációs szerv megállapítása elleni további jogorvoslat kizárása sérti-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit. Ezért elsőként az Alkotmánybíróság áttekintette a Korm.r. szerinti szabálytalansági eljárás, és az azt megelőző döntések releváns szabályait.
- [20] 2.1. A Korm.r. a 2007–2013-as programozási időszakra vonatkozóan az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználására vonatkozó egyes eljárási szabályokat tartalmazza. A támogatás igénybevételére támogatási szerződés (vagy támogatói okirat) létrehozását írja elő. Mind a támogatási szerződés, mind a támogatói okirat – a Korm.r. 2. § 26. és 27. pontjai értelmében – polgári jogi szerződést, illetve polgári jogi jogviszonyt keletkeztet a kedvezményezett és az irányító hatóság vagy lebonyolításban érintett szervezet között. A Korm.r. értelmező rendelkezései alapján tehát egyértelműen polgári jogi szerződésnek minősül a támogatási szerződés.
- [21] A támogatási szerződés tartalmazza – a Korm.r. keretei között – a felek jogait és kötelezettségeit. (Korm.r. 30–34. §). A Korm.r. 35–36. §-a szabályozza a támogatási szerződéstől való elállás, illetve a támogatói okirat visszavonásának szabályait, hivatkozva a „Ptk.-ban és a támogatási szerződésben” foglaltakra.
- [22] A szabálytalanságra vonatkozóan az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1260/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 1083/2006/EK tanácsi rendelet 2. cikk 7. pontja tartalmaz rendelkezéseket, ezen felül a Korm.r. és a támogatási szerződés szerinti kötelezettségek megsértését minősíti szabálytalanságnak a Korm.r. 2. § 24. pontja. A szabálytalansági eljárásról a Korm.r. 34. alcíme rendelkezik (83–100. §).
- [23] 2.2. A szabálytalansági eljárás szabálytalansági gyanú alapján indul, a lebonyolításban résztvevő szervezet (irányító hatóság vagy közreműködő szervezet, lásd Korm.r. 2. § 25. pont, valamint 10. és 17. pont) vezetőjének döntése alapján. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a szabálytalansági eljárás lefolytatására irányuló részlet-szabályokat nem a Korm.r., hanem az egységes működési kézikönyvről szóló 547/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet tartalmazza.
- [24] A szabálytalansági eljárás, amennyiben szabálytalanság megállapítására került sor, az ennek megtörténtét rögzítő tájékoztatással zárul.
- [25] 2.3. E megállapítással szemben a Korm.r. „szabálytalansági döntéssel szembeni jogorvoslatot” tesz lehetővé a közléstől számított 10 napon belül a Korm.r. 92. §-ában meghatározott jogalanyok részére. A megállapítás ellen előterjesztett kérelmet a Korm.r. 94. §-a alapján a központi koordinációs szerv [lásd Korm.r. 2. § 16b. pont, 5. § *h*) pont, vagyis az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter a központi koordinációs egység útján eljárva] bírálja el, feltéve, hogy a kérelem továbbításának nincs jogszabályi akadálya [lásd Korm.r. 93. § (3) bekezdés, vagy 94. § (2) bekezdés].
- [26] A kérelem alapján a központi koordinációs szerv a következő tartalmú megállapításokat teheti: *a*) helyben hagyja a szabálytalansági megállapítást, *b*) megsemmisíti azt, vagy *c*) a szabálytalansági megállapítást megsemmisíti és új szabálytalansági eljárás lefolytatására utasítja a lebonyolításban résztvevő szervezetet. Lehetősége van továbbá arra is, hogy amennyiben a szabálytalansági döntésben foglaltakhoz képest új gyanú merül fel új szabálytalansági eljárás lefolytatására utasítsa a szabálytalansági eljárást lefolytató szervezetet.
- [27] A jogorvoslati kérelem elbírálásáról a központi koordinációs szerv tájékoztatást küld a szabálytalansági eljárás során eljáró szervezetnek, amely gondoskodik a döntés közléséről [Korm.r. 99. § (1)–(3) bekezdés]. (Megjegyzendő, hogy formálisan az érintett tájékoztatást kap arról, hogy a szabálytalansági eljárást lefolytatott szerv szabálytalanságot állapított meg. Az irányító hatóság ez alapján a Korm.r. 35. §-a szerinti támogatás visszavonásáról és a szerződéstől való elállásról nyilatkozott.)

- [28] Az indítványban támadott Korm.r. 99. § (4) bekezdése ezzel összefüggésben rendelkezik úgy, hogy a központi koordinációs szerv döntése ellen „további jogorvoslati kérelem előterjesztésének nincs helye”: vagyis a Korm.r. által szabályozott eljárási keretek között a központi koordinációs szervezet döntése ellen a Korm.r. további „jogorvoslatot” nem tesz lehetővé.
- [29] 3. A Korm.r. szerinti szabálytalansági eljárás a támogatási szerződés szerződő felei, illetve a támogatást nyújtó fél felettes szerve közötti eljárás arra vonatkozóan, hogy a támogatott a támogatás jogszabályi és szerződésben meghatározott feltételeinek eleget tett-e (szerződésszerűen teljesített-e). Amennyiben megállapítást nyer, hogy a támogatott a feltételeknek nem tett eleget, a másik szerződő fél (a támogató) – többek között – a szerződéstől elállhat. A támogatási szerződés sajátos szerződés, a szabálytalansági eljárás és annak jogkövetkezményei sajátos eljárási forma, amennyiben abban keverednek a polgári jogi és közjogi elemek. Mindenekelőtt abban jelenik meg, hogy a támogatási szerződés tárgyát közpénz (uniós támogatás) felhasználása képezi, a szerződés azonban nem hatósági, hanem polgári jogi szerződés. A közpénz felhasználásának módját a lebonyolításban részt vevő szervezet egy hatósági jellegű eljárásban ellenőrzi, a szerződésszegés jogkövetkezménye azonban közjogi jellegű és polgári jogi (elállás) is lehet [a szabálytalanság megállapítása esetén az alkalmazható jogkövetkezményeket a Korm.r. 90. § (3) bekezdése és 102. § (1) bekezdése tartalmazza]. (Lásd erről KGD2015.117.) A Korm.r. a szabálytalansági eljárásban a lebonyolításban résztvevő szervezet által tett megállapítással szemben egyszeri jogorvoslatot tesz lehetővé [Korm.r. 92. § (1) bekezdés, 99. § (4) bekezdés], amely a Korm.r. által bevezetett szabálytalansági eljáráson belüli jogorvoslatra utal.
- [30] Ez azonban nem jelenti és nem is jelentheti a polgári perrendtartás alkalmazásának kizárását az ügyben: erről ugyanis a Korm.r. nem rendelkezik. A támogatási szerződéstől mint polgári jogi szerződéstől való elállás esetén a szerződésszegéssel kapcsolatban tett megállapítások a polgári bíróság előtt vitathatók (lásd a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 7. §, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 1:6. §). Erre tekintettel a Korm.r. 99. § (4) bekezdése nem értelmezhető a bírói út kizárásának, kizárólag a Korm.r. szerinti szabálytalansági eljáráson belüli jogorvoslat további igénybevételét korlátozza. Ez a korlátozás ugyancsak nem értelmezhető a polgári perrendtartás szerint a feleket és a bírót megillető jogosultságok és kötelezettségek korlátozásaként, így a bizonyítás vagy a jogorvoslat vonatkozásában is a polgári perrendtartás szabályai alkalmazandók.
- [31] Mindebből következően a Korm.r. 99. § (4) bekezdése nem képezi akadályát a bírósági út igénybevételének, illetve a polgári perrendtartás szerinti jogorvoslati lehetőségek igénybevételének sem, továbbá annak sem, hogy a bíróság a szerződéstől elállás jogszerűségét érdemben megvizsgálja (lásd hasonló szabályozással összefüggésben pl. Fővárosi Törvényszék P.23.303/2016/9., Fővárosi Ítéletábla Gf.40.660/2014/1.).
- [32] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az indítványt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, valamint 25. cikk (2) bekezdése vonatkozásában is elutasította.

Budapest, 2018. december 4.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1574/2017.

